

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jiřího Cidliny a soudkyň JUDr. Aleny Svátkové a Mgr. Miloslavy Štorkové v právní věci žalobce **I. S.**, nar. xxx, bytem xxx, xxx, zastoupeného Mgr. Janem Pořízkem, advokátem se sídlem Praha 2, Na Rybníčku 1329/5, proti žalované: **G. Z.**, nar. xxx, bytem xxx, xxx, zastoupené JUDr. Monikou Linhartovou, advokátkou se sídlem Praha 1, Široká 6, o **vypořádání společného jmění manželů**, k odvolání žalobce a žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 21. května 2013, č.j. 18 C 96/2010-253,

t a k t o :

I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výrocích I. a II. **p o t v r z u j e**, ve výroku III. se **m ě n í** jen tak, že žalobce je povinen zaplatit žalované 947 134 Kč, jinak se i tento výrok **p o t v r z u j e**.

II. Žalobce a žalovaná jsou povinni zaplatit České republice na účet Městského soudu v Praze každý jednu polovinu znalečného zálohovaného státem, každý 4 832,50 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy všech stupňů.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem soud prvního stupně přikázal ze zaniklého společného jmění manželů žalobce a žalované do výlučného vlastnictví žalobce bytovou jednotku č. xxx, umístěnou v druhém nadzemním podlaží budovy č.p. xxx, nacházející se na pozemku parc. č. xxx, katastrální území xxx, obec Praha, včetně spoluvlastnického podílu o velikosti xxx na společných částech budovy č.p. xxx a pozemku parc.č. xxx, katastrální území xxx, obec Praha, vše zapsáno u Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu, Katastrální pracoviště Praha (výrok I.). Dále rozhodl, že ze zaniklého společného jmění manželů žalobce a žalované se do výlučného vlastnictví žalované přikazují movité věci uvedené ve výroku II. rozsudku, zavázal žalobce, aby do 60 dnů od právní moci rozsudku zaplatil žalované na vypořádání podílů částku 1 174 851,50Kč (výrok III.), vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok IV.) a rozhodl, že každému z účastníků se vrací záloha na náklady znaleckého posudku ve výši 350 Kč, která jim bude vyplacena po právní moci rozsudku z účtu soudu prvního stupně (výroky V. a VI.).

Vyšel ze zjištění, že manželství účastníků, uzavřené xxx, zaniklo rozvodem ve smyslu § 24 a násl. zákona o rodině dnem xxx, kdy nabyl právní moci rozsudek téhož soudu ze dne 10.6.2009, č.j. 8 C 160/2009-24, z manželství se narodil syn F., nar. xxx, účastníci vedli společnou domácnost do května 2006, kdy se žalobce odstěhoval. Hlavní příčinou rozvratu manželství byl různý pohled účastníků na vedení společného života. Po provedeném dokazování dospěl k závěru, že společné jmění manželů (dále též SJM) žalobce a žalované tvoří výše specifikovaná bytová jednotka, kterou účastníci nabyli za trvání manželství. Získali ji do společného jmění na základě písemné smlouvy o převodu vlastnictví jednotky a spoluvlastnického podílu k pozemku, uzavřené s Městskou částí Praha xxx dne 24.10.2006. Městská část Praha xxx jako převodce uzavřela v rámci privatizace bytového fondu smlouvu se žalobcem a žalovanou jako nabyvateli a jako společnými nájemci bytu, když společný nájem předmětného bytu manželů vznikl ve smyslu ustanovení § 703 odst. 1 občanského zákoníku uzavřením smlouvy o nájmu za trvání manželství účastníků dne 31.10.2003 žalobcem. Oba účastníci v písemné smlouvě shodně vyjádřili vůli nabýt bytovou jednotku do jejich společného jmění. Vlastnické právo účastníků k předmětné jednotce bylo na základě smlouvy o převodu vlastnictví jednotky ze dne 24.10.2006 řádně vloženo do katastru nemovitostí s tím, že účinky vkladu vlastnického práva nastaly ke dni 25.1.2007. Na závěru soudu o tom, že uvedená bytová jednotka je součástí SJM nemůže nic změnit ani skutečnost, že peněžní prostředky použité na zaplacení kupní ceny ve výši 119 697 Kč byly výlučnými prostředky žalobce získanými za trvání manželství darem od jeho otce Ing. J. S. Tuto skutečnost soud zohlednil pouze v rámci vypořádání SJM, když žalobce má ve smyslu ustanovení § 149 odst. 2 občanského zákoníku nárok na to, aby mu bylo uhrazeno, co ze svého vynaložil na společný majetek. Co se týče obecné ceny předmětné jednotky, soud prvního stupně má na základě nesporných tvrzení účastníků zato, že obvyklá cena této jednotky představuje částku 2 500 000 Kč. Pokud jde o věci tvořící SJM uvedené ve výroku II. tohoto rozsudku, jde o nábytek, bytové zařízení a domácí spotřebiče zakoupené účastníky za trvání jejich manželství, když obvyklá cena těchto věcí prokázaná dílem znaleckým posudkem a dílem nespornými tvrzeními účastníků, představuje částku 30 600 Kč. Pokud žalobce jako majetek tvořící SJM označil další věci, soud se s jeho názorem neztotožnil. V tomto směru zejména dovodil, že součástí SJM nejsou rohová prosklená skříň jednodveřová, šestiramenný (čtyřramenný) lustr hnědé barvy bez stínidel a kovová manželská postel. Výpovědi žalované a svědka Mgr. Ing. A. V. bylo prokázáno, že žalobce a žalovaná tyto věci nabyli za trvání manželství jako svatební dary od sestry žalobce svědkyně L. P. Jako majetek nabytý darem tedy netvoří tyto věci SJM, ale jejich podílové spoluvlastnictví, které

však není předmětem tohoto řízení. Při vlastním vypořádání majetku a jeho rozdělení mezi účastníky soud prvního stupně vycházel z jejich shodných návrhů, a proto přikázal ze zaniklého SJM do výlučného vlastnictví žalobce předmětnou bytovou jednotku a do výlučného vlastnictví žalované věci uvedené ve výroku II. rozsudku. Dovedil, že žalobci byl ze zaniklého SJM přikázán do výlučného vlastnictví majetek v hodnotě 2 500 000 Kč, žalované majetek v hodnotě 30 600 Kč a při respektování zákonné vyvratitelné domněnky, že podíly obou manželů na majetku náležejícího do SJM jsou stejné (§ 149 odst. 2 občanského zákoníku), musí žalobce poskytnout žalované na vyrovnání podílu finanční kompenzaci. Při stanovení její výše vzal v úvahu jednak cenu majetku připadajícího do výlučného vlastnictví účastníků a jednak ve smyslu ustanovení § 149 odst. 2 občanského zákoníku zohlednil skutečnost, že žalobce ze svých výlučných prostředků získaných darem od svého otce zaplatil kupní cenu předmětné bytové jednotky ve výši 119 697 Kč. Na základě těchto skutečností vyčíslil odpovídající finanční kompenzaci na vyrovnání podílů účastníků na majetku tvořícím zaniklé SJM ve výši $1\,174\,851,50\text{ Kč} (2\,500\,000\text{ Kč} : 2) - (30\,600\text{ Kč} : 2) - (119\,697\text{ Kč} : 2) = 1\,174\,851\text{ Kč}$. Výrokem III. rozsudku uložil žalobci povinnost zaplatit žalované tuto částku, přičemž s ohledem na její výši povolil žalobci delší lhůtu k plnění v délce 60 dnů od právní moci rozsudku, namísto obecné třídenní lhůty. Soud prvního stupně neshledal podmínky pro to, aby žalobci byly podle § 149 odst. 2 občanského zákoníku nahrazeny výlučné peněžní prostředky získané darem od jeho otce ve výši 395.000,- Kč, které vynaložil na rekonstrukci a přestavbu bytové jednotky č. xxx na adrese xxx, xxx, neboť uvedené peněžní prostředky byly žalobcem vynaloženy na rekonstrukci a přestavbu zmíněné jednotky za trvání manželství účastníků v r. 2000 – 2001, tedy v době, kdy vlastníkem jednotky bylo hlavní město Praha. Teprve následně na základě písemné smlouvy ze dne 24.10.2006 byla bytová jednotka převedena do SJM účastníků. Je tedy zřejmé, že výlučné prostředky žalobce nebyly vynaloženy na společný majetek, nýbrž na majetek třetí osoby, a proto nejsou splněny zákonné předpoklady pro to, aby žalobci příslušel podle § 149 odst. 2 občanského zákoníku nárok vůči žalované na úhradu takto vynaložených finančních prostředků. Neshledal ani podmínky pro to, aby při vypořádání SJM vycházel z nerovnosti podílů účastníků na majetku tvořícím SJM. Zdůraznil, že základní právní domněnkou pro vypořádání je, že podíly obou manželů na majetku patřícím do SJM jsou stejné (§ 149 odst. 2 občanského zákoníku). Podle soudní praxe je odklon od rovnosti podílů na majetku SJM namísto zcela výjimečně, za situace, kdy zvýšené úsilí jednoho z manželů zajistilo nabytí a udržení majetku značné hodnoty. Pro úvahu soudu o nerovnosti podílů účastníků řízení o vypořádání SJM je proto významné, jak se každý z manželů staral o rodinu, jak se zasloužil o nabytí a udržení společných věcí, nikoli však, čím a v jaké výši přispěl na pořízení společného majetku ze svého odděleného majetku. V posuzované věci posoudil konkrétní okolnosti a dospěl k závěru, že žádným způsobem neodůvodňují, aby soud při vypořádání SJM vycházel z nerovnosti podílů na jejich společném majetku v neprospěch žalované. V řízení nebylo prokázáno, že by podíl žalobce na péči o rodinu či jeho zásluhy o nabytí a udržení společných věcí byl výrazně vyšší než podíl a zásluhy žalované. Rovněž největší majetkovou hodnotu – bytovou jednotku č. xxx na adrese xxx, xxx, nabyli účastníci do SJM společně jako společní nájemci tohoto bytu. Zejména akcentoval, že skutečnost, že kupní cena bytové jednotky byla uhrazena z výlučných prostředků žalobce, není důvodem pro stanovení různé výše podílů při vypořádání SJM, ale pro přiznání náhrady při vypořádání tak, aby žalobci bylo uhrazeno, co ze svého vynaložil na společný majetek. Odmítl i argument žalobce, že v daném případě jde o výkon práva v rozporu s dobrými mravy ve smyslu § 3 odst. 1 občanského zákoníku, když způsob a postup při vypořádání společného jmění manželů vyplývá ze zákonné právní úpravy. O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 142 odst. 2 o.s.ř., když v dané věci je předmětem sporu vypořádání SJM a jde tedy o tzv. spor iudicium duplex, který lze zahájit na návrh kteréhokoliv z manželů a nelze tak podle výsledku řízení jednoznačně posoudit úspěšnost

jednotlivých účastníků. Výroky V. a VI. a vrácení zálohy ve výši 350 Kč odůvodnil tím, že na náklady důkazu znaleckým posudkem bylo z každé zálohy použito 1.650 Kč na úhradu znalečného v celkové výši 3.300,- Kč. Nespotřebovanou část zálohy účastníkům proto vrátil.

Proti tomuto rozsudku podali včas odvolání oba účastníci.

Žalobce soudu prvního stupně vytýkal, že nepřihlédl ke všem okolnostem a k tomu, kdo a jakým způsobem se přičinil o získání majetku, zejména ve vztahu k předmětné bytové jednotce a vyslovil přesvědčení, že soud měl rozhodnout o disparitě podílů, neboť s přihlédnutím ke všem okolnostem se jeví zásada, že podíly jsou stejné, jako naprosto nespravedlivá a v rozporu s § 3 občanského zákoníku. Uvedl, že tuto bytovou jednotku užívala jeho rodina souvisle od r. 1948, žalovaná nikdy v předmětném bytě nebydlela, žalobce prováděl za trvání manželství rekonstrukci bytu, na které se žalovaná žádným způsobem nepodílela, přičemž prokázal, že rekonstrukci hradil jeho otec tím, že jednotlivé částky a investice byly darem žalobci. Kupní cena byla uhrazena výlučně z prostředků, které žalobci daroval jeho otec. Rekonstrukcí, kterou provedl žalobce na vlastní náklady, došlo nejen ke zvětšení bytu, ale i ke změně jeho kvality, když byt z původní IV. kategorie byl změněn na kategorii I. Veškeré rekonstrukce a náklady na pořízení bytu hradil tedy otec žalobce, když tyto skutečnosti vyplývají z faktur a výpisů z účtu. Je nepochybné, že kdyby žalobci koupili předmětný byt, aniž byl rekonstruován, měl by nepochybně podstatně nižší tržní hodnotu oproti hodnotě stanovené soudním znalcem po jeho rekonstrukci. Pokud jde o byt na xxx, který užívá žalovaná, vzhledem k ústní dohodě účastníků žalobce veškeré zařízení v tomto bytě ponechal, nečinil si na ně jakýkoliv nárok, ačkoliv zde pět let bydlel a byt zhodnocoval. Poukázal i na to, že několikrát učinil žalované nabídku na mimosoudní vyrovnání, když je přesvědčen o tom, že byt v xxx je pouze jeho majetkem, který nepatří do SJM, neboť nebyl prokazatelně pořízen ze společných prostředků. Pokud jde o tři movité věci, a sice kovové postele, skříň a lustr, uvedl, že z výpovědi jeho sestry svědkyně L. P. jednoznačně vyplynulo, že měla možnost tyto věci výhodně nakoupit za velkoobchodní ceny a umožnila účastníkům si tento nábytek pořídit s tím, že ona zaplatila kupní cenu za velkoobchodní ceny a účastníci věci tedy získali za ceny podstatně nižší, než které jsou běžné v maloobchodě. Akcentoval, že předmětná bytová jednotka v xxx do SJM nepatří, neboť na její pořízení nebyly vynaloženy žádné finanční prostředky ze SJM a pokud by soud nebyl toho názoru, jde pak nepochybně o skutečnost, ke které měl přihlédnout a stanovit tzv. disparitu ve smyslu ustanovení § 149 a § 3 občanského zákoníku. Navrhl, aby odvolací soud v tomto smyslu rozhodl o disparitě podílů s tím, že žalobce žalované vyplatí maximálně 650 000 Kč.

Žalovaná ve svém odvolání zpochybnila skutkový závěr soudu prvního stupně, že žalobce zaplatil kupní cenu za bytovou jednotku ve výši 119 697 Kč ze svých výlučných prostředků, neboť nemá oporu v provedených důkazech. V řízení bylo prokázáno, že kupní cenu za bytovou jednotku zaplatil otec žalobce tak, že tuto částku převedl bezhotovostně na účet prodávajícího uvedený v kupní smlouvě o prodeji bytové jednotky. V této kupní smlouvě jako nabyvatelé bytové jednotky byli uvedeni oba účastníci. Závěr soudu, že uvedené finanční prostředky získal žalobce darem od svého otce, je proto nesprávný. Navrhla, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil a uložil žalobci povinnost zaplatit žalované na vypořádání podílů částku 1 234 700 Kč.

Odvolací soud svým rozsudkem ze dne 4. prosince 2013, č.j. 39 Co 337/2013 – 300, rozsudek soudu prvního stupně změnil jen tak, že žalobce je povinen do 60 dnů od právní moci rozsudku zaplatit žalované na vypořádání podílů částku 1 115 003 Kč, jinak jej potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou

stupňů. Odvolací soud dospěl k závěru, že soud prvního stupně správně zařadil předmětnou bytovou jednotku do SJM, neboť byla získána za trvání manželství, když kupní smlouvu podepsali a tedy svou vůli předmětný byt koupit projevili shodně oba účastníci. Rovněž správně posoudil i otázku disparity, když zdůraznil, že tento postup je třeba aplikovat pouze ve zcela výjimečných případech. V této souvislosti odvolací soud odkázal na konstantní judikaturu Nejvyššího soudu (viz zejména rozhodnutí sp.zn. 22 Cdo 3636/2008, sp.zn. 22 Cdo 264/2001, sp.zn. 22 Cdo 1781/2004, sp.zn. 22 Cdo 3272/2010). Nejvyšší soud v uvedených rozhodnutích vyložil, že právní úprava modifikace vypořádání společného jmění manželů patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou, které přenechávají soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Hlediskem pro stanovení výše podílů je to, jak se kdo z manželů přičinil o nabytí společného majetku. Vyšší míru zásluhy jednoho manžela o nabytí společného majetku zpravidla vyvažuje osobní péče druhého manžela o rodinu; jen v mimořádných případech tomu může být jinak. V rozsudku ze dne 17.1.2001, sp.zn. 22 Cdo 2433/99, publikovaném v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, dovolací soud vyslovil názor, že shora uvedený postup je namístě „v případě světově úspěšného sportovce, který vyvíjel značné úsilí k tomu, aby ve své sportovní činnosti dosáhl uvedeného postavení a tomu odpovídajících příjmů umožňujících nadstandardní životní úroveň rodiny a nabytí majetku značné hodnoty“. V uvedené věci šlo o to, že i když bývalá manželka řádně pečovala o společnou domácnost, byly zásluhy manžela natolik výjimečné, že to umožňovalo určitou odchylku od zásady rovnosti podílů. V případě, že druhému z manželů nelze vytýkat nedostatek péče o rodinu a – v mezích možností – o společný majetek, je tak rozhodnutí o disparitě podílů naprosto výjimečné a musí být odůvodněno mimořádnými okolnostmi daného případu. Jinak je tomu v případě, že jeden z manželů své povinnosti týkající se rodiny a společného majetku bez důvodu přijatelného z hlediska dobrých mravů zanedbával; pak je namístě rozhodnout o disparitě podílů. Odvolací soud uzavřel, že ve světle uvedeného soud prvního stupně správně dovedl, že posuzovaná věc není natolik výjimečná, aby bylo možno uvažovat o odklonu od rovnosti podílů při vypořádání SJM účastníků. Soud prvního stupně správně poukázal na to, že finanční otázku nelze v tomto případě zohlednit, když ostatně zaplacení kupní ceny bytu z výlučných prostředků žalobce získaných darem od jeho otce bylo zohledněno ve smyslu § 149 odst. 2 občanského zákoníku. Odvolací soud dále uvedl, že soud prvního stupně zcela správně dovedl, že výše uvedené tři movité věci nelze do SJM zařadit, a to z důvodů, které blíže rozvedl v napadeném rozhodnutí. Odvolací soud neshledal odůvodněnou ani námitku žalované, která polemizovala se závěrem soudu prvního stupně ohledně částky získané na pořízení bytu z finančního daru otce. V souladu s konstantní judikaturou dovedl, že i když byly peníze na kupní cenu poukázány na účet prodávajícího, šlo v souladu se svědeckou výpovědí otce žalobce o dar pouze žalobci. Podle názoru odvolacího soudu se soud prvního stupně dopustil pochybení pouze při výpočtu částky, kterou je žalobce povinen uhradit žalované na vyrovnání podílů. Za situace, kdy předmět SJM tvoří bytová jednotka v hodnotě 2 500 000 Kč a movité věci v hodnotě 30 600 Kč, tvoří předmět SJM celkem 2 530 600 Kč, polovina z této částky činí 1 265 300 Kč. Jestliže žalobci byla přikázána hodnota ve výši 2 500 000 Kč a žalované se dostalo pouze 30 600 Kč, má právo na to, aby jí žalobce uhradil na vyrovnání podílu 1 234 700 Kč (1 265 300 Kč – 30 600 Kč = 1 234 700 Kč). Potud jsou právní závěry soudu prvního stupně zcela správné. Soud prvního stupně pouze pochybil, pokud od částky 1 234 700 Kč neodečetl celý finanční vnos žalobce ve výši 119 697 Kč, nýbrž pouze polovinu této částky. Žalobce je tedy správně povinen zaplatit žalované na úplné vyrovnání podílu částku 1 115 003 Kč (1 234 700 Kč – 119 697 Kč).

K dovolání žalobce Nejvyšší soud České republiky rozsudkem ze dne 30. května 2016, č.j. 22 Cdo 1842/2014 – 356, rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Nejprve dovodil, že jelikož k zániku společného jmění manželů došlo před 1.1.2014 a před tímto datem bylo o žalobě pravomocně rozhodnuto, je třeba věc posoudit podle příslušných ustanovení zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, k tomu odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.4.2015, sp. zn. 22 Cdo 3779/2014. Citoval ust. § 149 odst. 3 občanského zákoníku, podle něhož se při vypořádání přihlédne především k potřebám nezletilých dětí, k tomu, jak se každý z manželů staral o rodinu, a k tomu, jak se zasloužilo nabytí a udržení společného jmění. Při určení míry přičinění je třeba vzít též zřetel k péči o děti a k obstarávání společné domácnosti. Dále odkázal na učiněný skutkový závěr, že za trvání manželství účastníci získali na základě smlouvy o převodu vlastnictví jednotky a spoluvlastnického podílu k pozemku uzavřené s Městskou částí Praha xxx dne 24.10.2006 do SJM bytovou jednotku, nicméně právo užívat bytovou jednotku získal již v roce 1948 na základě nájemní smlouvy F. S., právní předchůdce žalobce. Na základě smlouvy o nájmu bytu uzavřené s Městskou částí Praha xxx dne 29.4.1998, tedy před uzavřením manželství, se nájemcem bytu stal žalobce, přičemž dne 31.10.2003 s ním byla tato smlouva znovu uzavřena. Kupní cenu za bytovou jednotku zaplatil žalobce ze svých výlučných prostředků, které získal darem od svého otce. V průběhu manželství vynaložil výlučné prostředky na provedení rozsáhlé rekonstrukce bytové jednotky, byť v té době byl ještě byt ve vlastnictví Hlavního města Prahy. Uzavřel, že pokud za této situace odvolací soud neshledal žádnou míru disparity vypořádacích podílů v souvislosti se zásluhovostí na nabytí společného majetku, odchýlil se od ustálené judikatury odvolacího soudu a jeho úvaha v rovině zjevné nepřiměřenosti neobstojí. Zásluhovost žalobce lze spatřovat především v tom, že převod vlastnického práva k bytové jednotce byl ze strany převodce Městské části Praha xxx podmíněn nájemní smlouvou, kterou však uzavřel sám žalobce, přičemž ze zjištěného skutkového stavu je zjevné, že nájemní právo k bytové jednotce již měli jeho právní předchůdci od roku 1948 a i on sám jej nabytí ještě před uzavřením manželství. Tomu odpovídala zřetelně i kupní cena bytové jednotky, když vzhledem k její obvyklé ceně byla nabídnuta žalobci jako nájemci za „zvýhodněnou“ cenu a činila 119 697 Kč, ačkoliv obvyklá cena této jednotky pro účely vypořádání SJM byla stanovena na částku 2 500 000 Kč. Žalobce také v období let 2000 a 2001, tj. krátce po uzavření manželství, a po odsouhlasení ze strany Městské části Praha xxx převodu bytových jednotek stávajícím nájemcem, ze svých výlučných prostředků v hodnotě 395 000 Kč provedl rozsáhlou rekonstrukci a přestavbu předmětné bytové jednotky, čímž došlo k výraznému navýšení její ceny, a to ještě v době, kdy byla ve vlastnictví Hlavního města Prahy. Neopominutelný význam má i skutečnost, že se žalobce zasloužil o nabytí společného majetku významně, neboť bytová jednotka, kterou manželé nabyli do SJM, tvoří převážnou a nejhodnotnější část jejich společného majetku a zásluhy žalované na jejím nabytí do společného jmění se z obsahu spisu nepodávají, a žalovaná nic takového ani netvrdí. Pro úvahu soudu o (ne)rovnosti podílů účastníků přitom v řízení o vypořádání zákonného majetkového společenství není významné, čím vším některý z manželů přispěl na pořízení společného majetku ze svého odděleného majetku [rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. května 2005, sp. zn. 22 Cdo 1821/2004 (uveřejněný pod č. C 3 396 v Souboru)]. Odvolacímu soudu uložil, aby uvedené skutečnosti, které ve svém souhrnu mohou založit disparitu podílů, jakož i případnou míru, v jaké se do disparity podílů zásluhy žalobce promítnou, pečlivě zvážil a zohlednil.

Žalovaná ve svém vyjádření v reakci na rozhodnutí Nejvyššího soudu uvedla, že se podle judikatury Nejvyššího soudu (viz časopis Soudní rozhledy č. 11-12/2012, s. 388) musí jednat o zásluhovost mimořádnou, nestačí pouze větší zásluha na nabytí majetku v SJM. Disparita je na místě, kdy zvýšené úsilí jednoho z manželů zajistila nabytí a udržení majetku

značné hodnoty. Skutečnost, že se žalovaný stal nájemcem bytu, který byl za trvání manželství převeden na účastníky, žádné mimořádné úsilí na straně žalobce nevyžadovalo. Nebylo tvrzeno a prokázáno, že by samotný fakt, že nájemní právo svědčilo právnímu předchůdci žalobce, ovlivnil výši kupní ceny a žalobce se zasloužil o získání bytu za zvýhodněnou cenu. Zdůraznila, že k privatizaci došlo v souladu se zásadami přijatými zastupitelstvem Městské části Praha xxx, cena tak byla srovnatelná s cenou, za kterou nabyli bytové jednotky do vlastnictví další nájemci v domě. Právní názor, že zásluhovost může být spatřována i v existenci práva nájmu, které svědčilo před uzavřením manželství jen jednomu z manželů, považovala v judikatuře Nejvyššího soudu za nový. Uvedla, že zásluhovost jednoho z manželů musí být vždy porovnávána s péčí druhého manžela o rodinu. V řízení nebylo prokázáno, že by péči o rodinu zanedbávala, naopak zdůraznila, že na počátku manželství byl žalobce určitou dobu bez zaměstnání, v roce 2005 se účastníkům narodil syn F., v době mateřské dovolené žalobce žalovanou opustil a navázal novou známost, na péči o rodinu se podílel jen plněním vyživovací povinnosti. Žalovaná tak péči o rodinu vykonávala větší měrou a bylo by v rozporu s dobrými mravy, aby péče žalované o rodinu nebyla zohledněna. Poukázala na to, že významné je i to, jak se každý z manželů zasloužil o udržení majetku a zdůraznila, že účastníci bydleli v bytě žalované, koupě bytu byla investicí, zdrojem možných příjmů, sám žalobce uváděl, že v minulosti byla bytová jednotka pronajímána, že žalovaný v ní nebydlel, po jejich rozchodu bydlel u rodičů a pak u své přítelkyně, kde bydlí dosud. S ohledem na R 11/2001, podle něhož je rozhodná cena v době vypořádání bytové jednotky, poukázala na zprávu Realitní kanceláře xxx s.r.o., podle níž je cena bytové jednotky 3 600 000 Kč a pro případ, že se účastníci nedohodnou, navrhla zpracování znaleckého posudku. Dále ohledně disparity odkázala na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 5577/2015, kdy byly určeny podíly 60 a 40 %, na rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 2433/99, kdy byl určen podíl 3/5 a 2/5. Zdůraznila, že pro vypořádání je rozhodná cena bytové jednotky ke dni vypořádání, nikoli cena pořizovací, a že pokud by bytová jednotka byla získána za cenu srovnatelnou s cenou tržní, k úvahám o disparitě by nedošlo.

Žalobce ve svém vyjádření zdůraznil, že v době uzavření kupní smlouvy dne 24.10.2016 spolu účastníci nežili a nevedli společnou domácnost a že kupní cenu uhradil ze svých výlučných prostředků, že cena bytové jednotky představuje 99% hodnoty zaniklého SJM. Ust. § 149 odst. 2 občanského zákoníku stanoví vyvratitelnou právní domněnku, že podíly obou manželů jsou stejné, při posouzení této otázky se podle odstavce 3 přihlíží k tomu, jak se každý z manželů staral o rodinu, jak se zasloužil o nabytí a udržení SJM. S ohledem na skutečnosti, uvedené již ve výše citovaném odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu dovozoval, že jsou splněny předpoklady pro stanovení nerovných podílů k bytové jednotce. Poukaz na existenci společného nájmu považoval za irelevantní a dále dovozoval, že společný nájem ani nevznikl, neboť účastníci v bytě nežili a zdůraznil, že kromě několika podpisů se žalovaná na nabytí bytové jednotky nijak nepodílela. Zdůraznil, že o rodinu a společnou domácnost pečovali oba účastníci v obvyklém rozsahu i to, že zrekonstruoval byt, kde žalovaná dosud bydlí a že na straně žalované nelze najít žádnou skutečnost, která by mohla absenci žalované na získání 99% hodnot SJM vyvážit. Zdůraznil, že bytová jednotka sice byla nabyta za trvání manželství, ale v důsledku činnosti z doby před uzavřením manželství, tedy že se o její nabytí výhradně zasloužil. Podle něho by podíl žalované měl činit maximálně 10%. Uvedl i to, že původně přiznanou částku 1 115 003 Kč žalované zaplatil a ta mu ji dosud nevrátila, což zřejmě bude muset řešit zápočtem.

Ze znaleckého posudku zpracovaného Ing. arch. Zdenkou Bažantovou, CSc., ze dne 10.1.2017, odvolací soud zjistil, že aktuální obvyklou cenu bytové jednotky stanovila částkou 2 900 000 Kč. Znalkyně vyšla z cen, za které bylo prodáno jiných 10 bytů v xxx, ceny upravila koeficienty, které zohlednily vliv času a rozdíl nemovitostí.

V rámci své výpovědi znalkyně uvedla, že ve svém posudku vycházela z údajů za 3 čtvrtletí 2016, v mezidobí byly zveřejněny údaje za další čtvrtletí 2016 (údaj 121,3%), po přepočtení činí cena bytové jednotky 3 007 000 Kč. Znalkyně dále vysvětlila, že podle Ministerstva financí se při oceňování vychází z realizovaných cen, nikoli z cen nabídkových, uváděných realitními kanceláři, které jsou pro ni jen informací, nikoli relevantním údajem. Znalkyně vysvětlila, že jen z prodejů v druhém pololetí roku 2016 nemohla vycházet, neboť nebyl realizován dostatečný počet prodejů, musela by hledat mimo danou lokalitu.

Odvolací soud po zjištění, že odvolání byla podána včas (§ 204 odst. 1 o.s.ř.), osobou k tomu oprávněnou (§ 201 o.s.ř.), že splňují náležitosti plynoucí z ust. § 205 o.s.ř., postupem podle ust. § 212, § 212a o.s.ř. znovu přezkoumal správnost napadeného rozsudku a dospěl k závěru, že je třeba ho změnit.

Odvolací soud neshledal důvod pro doplnění dokazování o nabídky prodejů bytových jednotek realitními kanceláři a zpracování revizního znaleckého posudku. Znalkyně ve své výpovědi vysvětlila, proč je třeba vycházet ze skutečně realizovaných prodejů a odvolací soud s tímto vysvětlením souhlasí. Nabídka sama nepředstavuje cenu, za kterou je prodej realizován, nevyjadřuje tedy cenu obvyklou (tržní). Důkaz jiným znaleckým posudkem, který by znalkyní stanovenou cenu zpochybňoval, nebyl proveden, nebylo ani zjištěno, že by znalkyně postupovala nesprávně, že by neměla dostatečné podklady, tudíž nebyl důvod pro zpracování revizního znaleckého posudku. S ohledem na uvedené odvolací soud vycházel z posledně zjištěné ceny bytové jednotky znalkyní, tj. z částky 3 007 000 Kč.

Odvolací soud nadále shledává nedůvodným odvolání žalované, která nesouhlasila s tím, že byt byl pořízen z finančního daru, který žalobce obdržel od svého otce. Soudní judikatura již dovodila, že odevzdáním a převzetím daru se ve smyslu ust. § 628 odst. 2 obč. zák. č. 40/1964 Sb. rozumí i to, že movitou věc se souhlasem obdarovaného při darování převzal od dárce věřitel (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 872/2004, kde byla posuzována situace, kdy dárce peníze nezaslal obdarovanému, ale přímo na účet prodávajícího). Jestliže tedy svědek J. S. při své výpovědi 28.11.2011 potvrdil tvrzení žalobce, že peníze daroval synovi a zaplatil je přímo na účet Městské části Praha xxx, je třeba souhlasit se závěrem soudu prvního stupně, že částka 119 697 Kč byla darem otce žalobce žalobci a jestliže byla použita na nákup věci v SJM, šlo ze strany žalobce o vnos, který je třeba od masy SJM odečíst (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 4072/2010). Skutečnost, že žalovaná o daru údajně nevěděla, je nerozhodná, rozhodující je vůle dárce.

Další spornou otázkou byla cena bytové jednotky. Protože se podle rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 2 Cdon 2060/97 vychází z ceny věci v době vypořádání, avšak z jejího stavu v době zániku SJM, byla nově cena zjištěna znaleckým posudkem, který ji ocenil na 3 007 000 Kč.

Ohledně toho, komu bytovou jednotku přikázat do vlastnictví a komu přikázat věci movité, jakož i ohledně ceny movitých věcí, mezi účastníky v této fázi řízení již spor nebyl a odvolací soud proto vyšel ze zjištění soudu prvního stupně.

Zásadní spor mezi účastníky panoval ohledně otázky, zda v případě bytové jednotky je třeba vycházet z toho, zda podíly obou bývalých manželů jsou stejné či nikoli (§ 149 odst. 2, 3 občanského zákoníku č. 40/1964 Sb., z něhož je i nyní třeba vycházet, jak již vysvětlil Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí). Soud prvního stupně i soud odvolací v předchozím rozhodnutí dovodily, že bytová jednotka je v SJM, neboť byla zakoupena oběma účastníky za

trvání manželství (24.10.2006) a že nejsou splněny předpoklady pro stanovení nerovných podílů, byt byla zakoupena z peněz, které získal žalobce darem, bytovou jednotku rekonstruoval z peněz od otce a byt bylo zjištěno, že právo bytovou jednotku užívat získal již v roce 1948 předchůdce žalobce, žalobce se stal nájemcem na základě smlouvy z 29.4.1998. Dovolací soud naopak s přihlédnutím k těmto skutečnostem a se zdůrazněním toho, že cena 119 697 Kč byla zvýhodněnou a že bytová jednotka tvoří převážnou a nejhodnotnější část společného majetku dovedl, že odvolací soud se odchýlil od ustálené judikatury dovolacího soudu a jeho rozhodnutí neobstojí. Odvolací soud, vázán právním názorem dovolacího soudu, proto danou otázku posoudil znovu. Skutečnosti, z nichž vycházel dovolací soud, byly zjištěny před soudem prvního stupně a ani v průběhu odvolacího řízení nebyla správnost těchto závěrů vyvrácena, odvolací soud z nich proto vycházel. Při nezměněném skutkovém stavu a právním závěru dovolacího soudu tak vyšel z toho, že v posuzované věci jsou splněny předpoklady pro stanovení nerovných podílů, a to jen ohledně bytové jednotky, a dále se zabýval tím, jaké jsou podíly. Na straně žalobce přihlédl k tomu, že právo užívat bytovou jednotku náleželo žalobci a jeho předchůdcům od roku 1948, že v důsledku toho vzniklo právo koupě za zvýhodněnou cenu 119 697 Kč, že bytovou jednotku ze svých výlučných prostředků rekonstruoval, na straně žalované k tomu, že nebylo zjištěno, že by péči o společnou domácnost či syna zanedbávala. Po zhodnocení těchto skutečností dospěl odvolací soud k závěru, že ohledně této položky je třeba podíl žalobce stanovit 2/3, u žalované 1/3.

V posuzovaném případě jde o spor, v němž způsob vypořádání plyne z právního předpisu, odvolací soud proto musel přezkoumat správnost všech výroků vztahujících se k rozhodnutí o věci samé, tedy výroků I. až IV., byť výslovně byl napaden účastníky až výrok III. (viz § 206 odst. 2 o.s.ř.). Výroky V. a VI. o vrácení přeplatku na zaplacené záloze na znalečné nejsou závislé na rozhodnutí ve věci samé, takové rozhodnutí lze vydat kdykoli po uhrazení znalečného, tudíž správnost těchto výroků odvolací soud nepřezkoumával, neboť již samostatně nabyly právní moci.

Správnost výroků I. a II., jimiž došlo k přikázání věci do vlastnictví účastníků, žádný z nich nezpochybňoval, věci podle nich byly rozděleny správně. Odvolací soud proto tyto výroky jako věcně správné podle ust. § 219 o.s.ř. potvrdil.

Pokud jde o vzájemné vypořádání, vycházel odvolací soud z toho, že cena bytové jednotky, která připadla do vlastnictví žalobce, činí 3 007 000 Kč, od této částky odvolací soud odečetl vnos žalobce ve výši 119 697 Kč, dospěl tak k částce 2 887 303 Kč, z níž (po zaokrouhlení na celé Kč) činí jedna třetina, na kterou má nárok žalovaná, 962 434 Kč, dvě třetiny činí 1 924 869 Kč. Žalované byly do vlastnictví přikázány movité věci v ceně 30 600 Kč, žalobci by z nich měla vyplatit poloviční podíl ve výši 15 300 Kč. Protože žalovaná má nárok vůči žalobci na zaplacení částky 962 434 Kč a žalobci má vyplatit 15 300 Kč, uložil odvolací soud žalobci zaplatit žalované částku 947 134 Kč. K tomu, že žalobce na základě zrušeného rozsudku žalované plnil, odvolací soud nemohl přihlédnout, neboť důvod, na základě něhož bylo plněno (předchozí rozsudek), odpadl a soud sám nemůže provést započtení, když pohledávka žalobkyně vznikne až právní mocí rozsudku a splatnou se stane ještě později. Z těchto důvodů byl výrok III. napadeného rozsudku podle ust. § 220 odst. 1 písm. b) o.s.ř. ohledně výše plnění změněn, jinak byl podle ust. § 219 o.s.ř. potvrzen.

Jak již uvedl soud prvního stupně i soud odvolací v předchozím rozsudku, v daném případě jde o judicium duplex, tedy o řízení, které bylo možné zahájit na návrh obou účastníků a nelze tak, až na výjimky, které na danou věc nedopadají, dovozovat, že některá strana sporu byla ve věci úspěšnější. Odvolací soud proto podle ust. § 148 odst. 1 ve spojení s ust. § 224 odst. 1 o.s.ř. uložil každému z účastníků zaplatit jednu polovinu znalečného

(za zpracování znaleckého posudku znalkyni přiznáno 8 265 Kč, za účast při jednání odvolacího soudu 1 400 Kč, celkem 9 665 Kč) ve výši 4 832,50 Kč.

O náhradě nákladů řízení před soudy všech stupňů odvolací soud rozhodl podle ust. § 142 odst. 2 ve spojení s ust. § 224 odst. 2 o.s.ř. s ohledem na to, co bylo uvedeno v předchozím odstavci, tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy všech stupňů.

Proti tomuto rozsudku **j e** přípustné dovolání, jestliže na základě dovolání, podaného do dvou měsíců od doručení rozhodnutí k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu prvního stupně, dospěje dovolací soud k závěru, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

V Praze dne 5. dubna 2017

JUDr. Jiří Cidlina, v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Ema Pithardová